

גאוגרפיה ופיתוח הסביבה נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמש שאלות על **חבל ארץ שלא נלמד**. עליך לענות על ארבע שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון. לכל שאלה – 25 נקודות; סה"כ – 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
אטלס משנת 1993 ואילך: אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה
(ללא המילון למונחי הגיאוגרפיה)
אטלס כרטא – פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
אטלס כרטא אוניברסלי
- ד. הוראות מיוחדות:
  - (1) רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו.
  - (2) כדי להמחיש את תשובותיך תוכל להיעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב (100 נקודות)

בשאלון זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו, תוך שימוש במיומנויות גאוגרפיות ובמיומנויות חשיבה ברמות שונות. השאלון מבוסס על ניתוח מפות באטלס כללי ועל נתונים המובאים בשאלון.

חבל הארץ שהשאלון עוסק בו הוא **חצי האי האיברי** (ספרד, פורטוגל ואנדורה). בעמוד 6 בשאלון זה יש מפה סכמטית של חצי האי האיברי.

זכור: המידע הגאוגרפי נמצא לא רק במפות החבליות והפיזיות שבאטלס, אלא גם במפות העולמיות והנושאיות (כמו אקלים, אוכלוסייה, כלכלה).

רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו (אטלס אוניברסיטאי חדש, אטלס כרטא).

עליך לענות על ארבע שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 2-5. (לכל שאלה – 25 נקודות)

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. הנוף הפיזי והשפעתו על האדם

א. לפניך רשימה של ערים בחצי האי האיברי:

- ולידוליד (וידוליד)
- פורטו
- אנדורה

(מיקום הערים מסומן במפה הסכמטית שבעמוד 6).

(1) באיזו יחידת נוף נמצאת כל אחת מהן?

(2) בחר באחת מיחידות הנוף, ותאר שניים מהמאפיינים הפיזיים האלה: גובה, ממוצע משקעים שנתי, מבנה גאולוגי (בתשובתך היעזר גם במפות עולמיות וגם במפות נושאיות של אירופה). (10 נקודות)

ב. הסבר את הקשר בין מיקום הכבישים הראשיים בחצי האי האיברי לבין המבנה הפיזי שלו. (7 נקודות)

ג. ספרד ופורטוגל מפיקות חלק גדול מהחשמל שלהן ממקורות הידרו-אלקטריים (ספרד – 18.2%, פורטוגל – 31.3%).

הסבר שני גורמים פיזיים שמאפשרים זאת. (8 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 2-5.

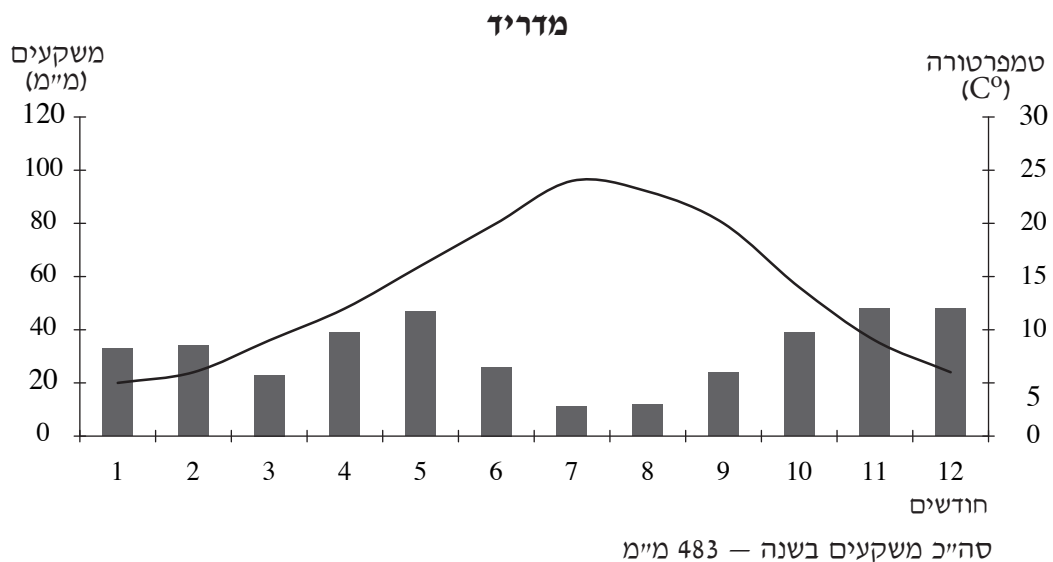
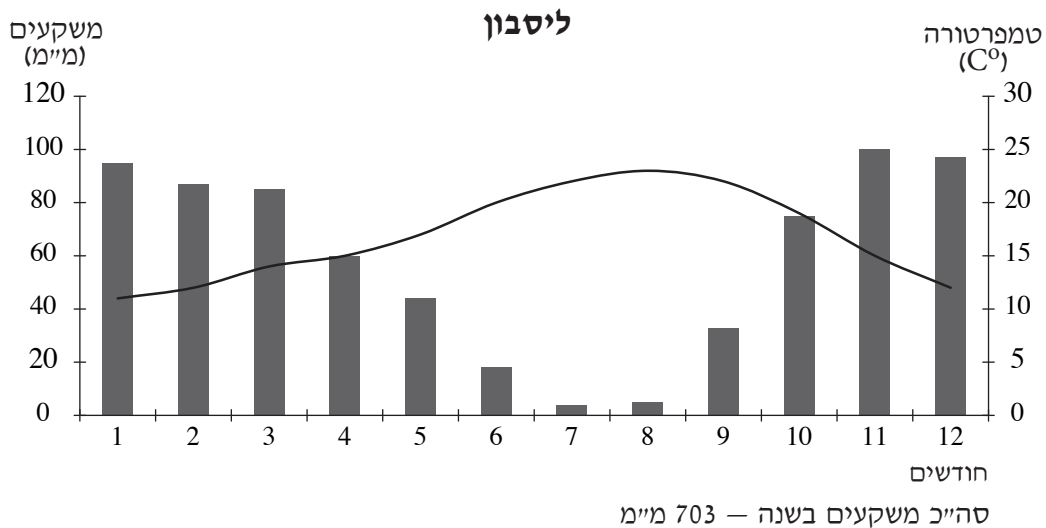
2. מדריד וליסבון

ליסבון היא בירת פורטוגל, ומדריד היא בירת ספרד. ליסבון נוסדה על ידי הפיניקים לפני כ-2,500 שנה. מדריד הוקמה כבירה החדשה של ממלכת ספרד לפני כ-500 שנה.

א. ציין שני גורמי מיקום של כל אחת מהערים. (10 נקודות)

ב. על פי הקלימוגרפים שלפניך, תאר את ההבדלים באקלים שתי הערים (הבדל אחד מתחום המשקעים והבדל אחד מתחום הטמפרטורות), והסבר גורם אחד להבדלים אלה.

(15 נקודות)

(הנתונים לקוחים מאתר EuroMeteo)

/המשך בעמוד 4/

3. כלכלה

א. עיין בנתונים שלפניך על כלכלת ספרד ופורטוגל, וקבע איזו מהמדינות מפותחת יותר. בסס את תשובתך על הנתונים משתי הטבלאות. (13 נקודות)

מבנה תעסוקה (אחוזים)
(2009)

שירותים	תעשייה	חקלאות	
71.7	24	4.2	ספרד
60	30	10	פורטוגל

תרומת החקלאות לתמ"ג (אחוזים)
(2009)

3.3	ספרד
2.7	פורטוגל

(מתוך: CIA World Factbook)

ב. ספרד וישראל מתחרות ביניהן על שיווק תוצרת חקלאית לאירופה. הסבר יתרון יחסי אחד של ספרד בתחרות זו. (12 נקודות)

4. ערים גדולות

א. תאר את תפוסת הערים הגדולות (יותר מ-100,000 תושבים) בחצי האי האיברי, והסבר אותה. (13 נקודות)

ב. עיין ברשימה שלפניך של הערים הגדולות בספרד. ציין איזה מדרג עירוני נראה ברשימה זו, והבא הסבר אפשרי להיווצרותו. (12 נקודות)

אוכלוסיית חמש הערים הגדולות בספרד (2009)

העיר	אוכלוסייה (מיליונים)
מדריד	3.25
ברצלונה (ברסלונה)	1.62
ולנסיה	0.81
סביליה	0.70
סרגוסה	0.67

(מתוך: אתר המכון הסטטיסטי הלאומי של ספרד)

/המשך בעמוד 5/

5. הגירה

בעשור האחרון* ספרד, שהייתה מדינה הומוגנית, היא דוגמה למדינה קולטת הגירה. ספרד קלטתה יותר מ-3 מיליוני זרים מרומניה, מרוקו, מדינות דרום אמריקה ומדינות אחרות. יותר מ-11% מאוכלוסייה המונה 44 מיליון הם מהגרים, ומהגרים נוספים מגיעים מדי שנה. המהגרים עובדים במגוון תחומים: בניין, חקלאות, סיעוד ותיירות, והממשלה רואה בהם גורם חיובי, התורם לצמיחת המשק. הגירה זו לא גרמה כל נזק – שיעור הצמיחה במדינה גדל, ושיעור האבטלה ירד מ-20% בשנות ה-90 של המאה ה-20 לכ-8.5% (בשנת 2007). כמעט שאין במדינה מתחים חברתיים, כי מוצאם של כשלושה רבעים מהמהגרים הוא דרום אמריקה ומדינות אירופיות, ויש להם שפה משותפת או בסיס תרבותי משותף עם הספרדים.

(מעובד על פי טקסט מתוך האתר www.bloomberglaw.com)

* הקטע נכתב בשנת 2007.

- א. הסבר על פי הקטע מדוע ההגירה הרבה לספרד לא עוררה מתחים חברתיים במדינה. (9 נקודות)
- ב. הסבר סיבה אפשרית אחת לכך שחצי האי האיברי, וספרד במיוחד, הם יעדים מועדפים על מהגרים מאפריקה. (8 נקודות)
- ג. בריטים וגרמנים שפרשו לפנסיה מהגרים לספרד ופורטוגל. הסבר סיבה אפשרית אחת לכך. (8 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

מפה: חצי האי האיברי

מקרא:

- גבול -----
- עיר •
- עיר בירה ★